

Entre el goig i el martiri

La Institució «Alfons el Magnànim» treu a la llum una antologia de l'obra en castellà de María Beneyto, una autora que confessa l'ofici d'escriptora alhora com a goig i com a martiri. Escriptora bilingüe, ha estat guardonada amb nombroses distincions, com l'Ausiàs March, el Ciutat de Barcelona o el Premi de les Lletres Valencianes.

El present volum, de tàctil i acurada presentació material, recull una àmplia antologia de

l'obra poètica en castellà de l'autora, la qual cosa fa plànyer que l'obra escrita en valencià haja estat negligida car resulta igualment d'un elevada qualitat i limita la visió en conjunt de la seua producció. Maria Beneyto, de sobres coneguda pels lectors, nasqué a València l'any 1925 i en la seua infantesa passà a residir a Madrid, on s'havia traslladat el seu pare a la recerca d'una professionalització com a autor teatral que no s'esdevingué. Al poc de temps, l'esclat de l'alçament militar de 1936 provocà el retorn de la família a València. La postguerra com a «desafectes» no els resultà fàcil, però una sèrie de circumstàncies econòmiques favorables permeteren que Beneyto es dedicara plenament a l'escriptura. Durant la dècada dels anys cinquanta establí amistat amb autors com Alejandro Gaos, Pasqual Pla i Beltran, Ricardo Orozco, Carles Salvador, Francesc Almela i Vives o Xavier Casp. Fou este darrer autor qui l'encoratjà per a escriure en valencià. Maria Beneyto ha publicat més de quaranta obres al llarg de la seua dilatada carrera literària en les dues llengües, entre les quals podem destacar en el camp de la poesia: *Canción olvidada* (1947), *Altra veu* (1952), *Criatura múltiple* (1954), *Tierra viva* (1956), *Poesía (1947-1964)* (1965), *Vidre ferit de sang* (1977), *Ho-*

EVA EN EL LABERINTO

MARÍA BENEYTO

COL·LECCIÓ «ANTOLOGIES POESIA»

377 PÀGINES

ED. ALFONS EL MAGNÀNIM, VALÈNCIA, 2006

jas para algún día de noviembre (1993), *Després de soterrada la tendresa* (1993), *Poesia total de*

María Beneyto [...] (1997), El mar desde la playa (1999) o *Balneario* (2000). En el camp narratiu, però, és l'autora de la que Josep Ballester considera la més interessant novel·la publicada per un autor valencià als anys seixanta: *La dona forta*, del 1967, on s'emmirallen d'una manera notable els personatges i els ambients del que fou la societat valenciana en aquella època. Després, sota l'estímul de l'enyorat Manuel Sanchis Guarner, publicà un recull de narracions titulat *La gent que viu al món*. Al capdavall, seua obra ha estat considerada en paral·lel junt amb la de les escriptores Carmelina Sánchez-Cutillas i Matilde Llòria per Lluís Messeguer. En els seus versos hi predomina la reflexió en primera persona junt amb un «impressionisme del paisatge negatiu de la ciutat». Un domini vigorós del llenguatge poètic, junt amb l'ús mesurat ensems que vigorós de la metàfora i el símbol, els ressons elegíacs dels darrers llibres o el subjektivisme sempre present de la primera –i adolorida– persona, esbossen una obra que, malgrat els reconeixements rebuts, creiem que no ha tingut el ressò que una aproximació en profunditat requerix. Sense cap dubte, una ocasió excel·lent per a redescobrir, un cop més, Maria Beneyto.

Alexandre Navarro

El rostro del asfalto

Con una mirada cotidiana, personal y atenta Luis Velázquez Buendía transita en sus poemas por sentimientos y reflexiones. Instantes, fugaces y elementos como la luz, el frío, la lluvia, el sol, la niebla, un árbol son los protagonistas de sus versos, en los que el autor refleja, sobre todo, su estado de ánimo.

UNA NUEVA FAMILIARIDAD
LUIS VELÁZQUEZ BUENDÍA
COL·LECCIÓ «POESIA», 790
82 PÀGINES

PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2006

En *Una nueva familiaridad* Luis Velázquez Buendía nos conduce por su personal universo de sensaciones ante el paisaje urbano que le circunda cotidianamente. Quizá por conocer su anterior poemario *En el extrarradio* (Huerga y Fierro, Madrid 2002), nos da la impresión de que estamos ante la misma situación que en aquellos poemas y es como si acompañáramos al autor en su trayecto diario hacia el trabajo.

En efecto, el lector parece estar mirando tras los cristales de un automóvil y ve las carreteras, el amanecer, siente el frío, permanece envuelto en la niebla o se siente sorprendido por las chispeantes luces nocturnas. Anuncios, aspersores, camiones las carreteras... conviven y se entrelazan con los elementos naturales, la lluvia, el sol, y es en ese paisaje cotidiano en el que irrumpen los versos de Luis Velázquez con una sensación de desaliento, melanco-

lía, y tristeza como cuando exclama en el poema *Bancos de Niebla*: «vivimos en este mundo para nada»; otras la sensación es una especie de temor o de pereza ante lo que se intuye que va a ser el día, así lo manifiesta en *Casca pintada*: «hoy no va a levantar el día pasará agazapado con nosotros».

Entre la pesadumbre, las brumas y el abatimiento nos encontramos poemas de una gran belleza: «Todo el día lloviendo. El pavimento mojado refleja las sobras de otra realidad, inaccesible, nuestra. Sólo estamos seguros de la lluvia, vemos su brillo pálido, sentimos su sonido...» aunque hay más, muchos más poemas hermosos: «Poco antes de las flores –sé que un almendro o cualquier arbusto en flor golpeará la conciencia de mi ser más profunda...–»; pero los poemas de Luis Velázquez, a pesar del tono de desánimo no provocan desaliento, sino que nos remiten a una tristeza serena. No hay en ellos ni un atisbo de alegría, es verdad, pero si nos comunican el contento del que se siente conciente y hasta transmiten cierto disfrute, en esa contemplación atenta y reflexiva hacia el paisaje y la realidad que circunda al autor y a los lectores que desde la primera página se sienten implicados con los poemas de *Una nueva familiaridad*.

Y es que el lector desde el primer poema es un auténtico acompañante del poeta y reconoce las imágenes que Luis Velázquez nos describe, imágenes que nos remiten a sensaciones sentidas, instantes fugaces que quedan y nos pueblan y que el autor ha sabido verbalizar de forma precisa. Los poemas de *Una nueva familiaridad* son como un abrazo, un territorio común, en el que el lector se siente inmerso. *Una nueva familiaridad* son poemas que salen de dentro, precisos como dardos que dan en el blanco, y nos llenan de complicidad con el autor.

Los poemas de *Una nueva familiaridad* no nos muestran solamente un modo de ser, un modo de estar ante la vida, nos hacen partícipes de una reflexión honda sobre el entorno y los paisajes que nos habitan, los paisajes del alma humana, pero también nos ponen ante la evidencia del verdadero rostro del asfalto: la soledad, la especulación, las rutinas sempiternas, la oscuridad, las brumas, las sombras, los fríos, el calor y también las luces de la vida.

Lourdes Rubio

Temps per als mots de llavis amables

En *Compàs d'espera* l'autor es proposa esdevenir l'ull que observa, que limita els apassionaments per tal d'alçar acta poètica de la vivència, este temps breu i esmunyedís en què estem immersos. I ho fa amb sensibilitat, subtileza i ironia distant.

COMPÀS D'ESPERA

EDUARD SANAHUJA

«PREMI VICENT ANDRÉS ESTELLÉS», 2005

COL·LECCIÓ «BROMERA POESIA», 67

88 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2006

Eduard Sanahuja (Barcelona, 1953) és un poeta que no es dona a l'excés. La seua expressió és subtil en la presentació de reflexions, en ocasions amanides amb ironia o disfressades per permetre-li prendre distància. Però la mesura de l'autor es fa més evident pel ritme lent de publicació. Des de l'any 1981 en què aparegué *El gos del galiot*, ha dosificat els seus lliuraments a impremta, només tres poemaris més: *Mirador* (1983), *Doble joc* (1988) i *En defensa pròpia* (1994). Però això no reduïx la seua activitat, ja que és fundador de l'Aula de Poesia de Barcelona i un dels actuals responsables. La seua obra poètica va començar amb poemes més experimentals, que amb el temps afluixa i complementa amb uns altres aspectes. Així aconseguix desenvolupar altres temes més lligats a la vida. Encara que sense renunciar a la seua particular aprehensió de l'entorn: «la vida és com un vers que imita una mentida», va escriure.

Compàs d'espera és un llibre amarat de dalt a baix pel pas del temps i per la mort, dividit en tres seccions ben diferenciades. Amb «Entrenament per no ser» presenta una sèrie de poemes que enfronten la quotidianitat amb uns altres ulls, des de la intimitat de qui abandona el tràfec i l'ansia, de qui es desentén d'implícacions innecessàries: «Són allò que no tens i que ja no pots perdre / i que deixa de ser, de sobte, imprescindible». En la segona part, «Cementiri alternatiu», planteja tota una col·lecció de personatges, ja siguin animals o patrons de comportament. Així pretén emprar la deformació per girar l'ull sobre allò essencial, «entre el grotesc i el sublim» i repassa amb perspectiva sentiments i actituds davant la vida. La darrera part conté tres «Epístoles murals», amb què presenta reflexions de denúncia contra les hipocresies, les repressions, les crueltats i els enganys que els humans infringixen a altres humans. És una situació molt arriscada, de manera que s'escola, al meu parer, algun dèficit com certa sobreactuació en la queixa (feta per algú lliure del mundanal soroll) o alguna opinió despitada cap al bàndol més proper. Un altre mínim error d'edició: en la pàgina 3 apareix com a premiat el 2003, quan ho ha estat el 2005.

No passa res, és una obra meritòria que manté la combinació d'ironia, sarcasme, tendresa i sensualitat. S'endinsa en valors ben compartibles, amb una sensibilitat oberta que convida a lligar-hi les pròpies experiències. Connecta amb la generalitat humana, ens guanya per al tema que tracta. Em recorda La Gossa Sorda quan canta: «els senyorets canviaven de llengua / per sentir-se importants [...] / *Can I speak valencian in my country?* / Serà possible un mínim de respecte cap als meus? / *Is possible respect for everybody?* / Ja veus, no demanàvem més / Parlem català, som de la Marina!». També altres ho fan, és clar. Com per exemple N'Eduard Sanahuja, d'El Barcelonés, i l'Eduard que signa este humil comentari, de l'Horta de València. Ja se sap, un entre tants. I quan creus que ja s'acaba... torna a començar.

Eduard Ramírez

Pregària per l'espai furtat

La palabra rabia és una proposta poètica arriscada, poc preocupada per oferir un accés confortable i sí per connectar diversos nivells d'imatge i contingut. Així bastix un dens encant que no ha passat desapercbut, ni ací ni al seu Xile natal.

LA PALABRA RABIA

PEDRO MONTEALEGRE

«PREMI IV CERTAMEN CÉSAR SIMÓN DE POESÍA»

COL·LECCIÓ «CALABRIA / POESÍA», 56

80 PÀGINES

EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2005

La poesia de Pedro Montealegre té un efecte inicial d'atabalament, d'amuntegament caòtic de metàfores, conceptes i personatges. La seua és una poesia d'allau, que arreplega multitud de referències i les barreja, per finalment, després de voltes, xocs i repeses, deixar-ne un ric sediment. Les parts s'encadenen, entre altres coses perquè mantenen la forma. Una forma de consecutius talls, que obliga a crear-nos unes impressions fragmentàries, apeçades, que malgrat les contínues dislocacions ens generen a poc a poc una sensació global: «*Mi lucha es el barro transformado en decir. Mi lucha / es la niña: persigue a un coleóptero / proclamado lenguaje. Uñas de la hora rasguñando mi / uña. La gotita de sangre / llamada País.*»

Frases curtes que s'interrompen a tothora amb qüestions, punts i coma, dos punts, guions... En general, estos recursos jugarien un paper explicatiu, aclarir-

dor, però amb esta profusió produïxen l'efecte de desmuntar el discurs lògic convencional. I així, d'explorar camins alternatius per a l'expressió, amb la vocacitat i el desordre que ens anuncia Montealegre en el vers: «*un poema es hambre, / la letra es consecuencia de la inanición*». Les cinc parts de l'obra (*La rajadura*, *Orden de ciego*, *La palabra rabia* i *Tu no eres verdad*) poden interpretar-se com un itinerari d'aprofundiment des de la prescripció d'abismes en la realitat fins a la desmitificació de l'individu.

A mesura que ens capta la seua xarxa ens fa més efecte la seua capacitat suggeridora: «*La historia: los niños muertos / de hambre soy yo. No hay pestes infecciosas sino pestes / políticas. El miedo es la ciencia / que estudian gramáticos: la usura, la pólvora. Lo que / te comes para siempre.*»

Diferents imatges en contacte, més o menys reiterades, contrast entre elles i en la forma diversa de relacionar-se i tornar a lligar-se, per tal d'arrossegar-nos per poemes llargs i discursius. La reflexió al voltant del llenguatge, instrument indefugible per a l'expressió, l'autor la combina amb altres derivades del qüestionament de l'entorn i del propi «jo». Una identitat que, en tot cas, caldrà rescatar també a partir dels fragments dispersos i confusos.

Del web *Manual de lecturas rápidas para la supervivencia* (www.nodo50.org/mlrs), extraïem un comentari de «Quique» molt adient per a les conclusions: «Su poesía –torrencial, tan directa y cervical como hecha a golpes, a forjadas de cuchillo, como troceando la carne só-tano del mundo– está además representada en los volúmenes antológicos *Neruda, la lluvia, el río*» (1996), *Hipocampos* (1998), *Quercipinión* (2000), *Línea gruesa* (2000) y *El decir y el vértigo: panorama de la poesía hispanoamericana reciente* (2005)». Podem acostarnos a l'autor a través del seu bloc (www.montealegredpedro.blogspot.com), allí hi ha comentaris d'actualitat, d'intimitat, de literatura i de les vivències que mesclen unes i altres. Una manera, quotidiana i més informal, d'expressar els mateixos impulsos que dominen la poesia de Pedro Montealegre.

Eduard Ramírez

L'home de la tempesta

Marc Granell és un dels noms que inevitablement i gojosament apareixen en primera filera quan hom albira el panorama literari de la república de les lletres de Salses a Guardamar. Poeta extraordinari i animador del gremi des de València, és un autor d'una solidesa i una talla excepcionals, capaç de crear una tempesta entre les mans.

TARD O D'HORA

MARC GRANELL

COL·LECCIÓ «POESIA EDICIONS DE LA GUERRA», 60

76 PÀGINES

EDITORIAL DENES, VALÈNCIA, 2006

Ha estat –i és– un dels animadors de la creació literària més actius i més efectius en els darrers trenta anys a València, exercint sense voler-ho un paper capdavanter de diverses generacions –en forma de director literari de diverses col·leccions i revistes– de joves lletraferits que han acudit a la recerca d'orientació, de consell, d'ànim o de coratge. Com a escriptor, com a crític i antologista, però bàsicament com a poeta, presenta una elevada dicotomia entre la persona, d'una amabilitat i una bonhomia que paraules no basten a dir i la punyent, aguda i tallant capacitat de remoure consciències que té la seua obra. Fou un dels més destacats participants de l'embranchida cultural dels anys 70 i un dels fundadors de la mítica revista *Cairell* o des de l'editorial Gregal. És a les acaballes d'esta dècada quan guanya el premi V.A. Estellés amb *Llarg camí llarg* i publica *Notícia de la tribu*, *Refugi absent* o *Materials per a una mort meditada* (Premi Ausiàs March de Gandia). El 1991 publica *Fira desolada*

i el 1998 *Versos per a Anna*. L'any 2000 apareix la seua *Poesia reunida* on recull tota la producció fins llavors. D'aleshores ençà ha publicat altres obres, en una mena de *crecendo* que evidencia la força del seu *demon* poètic. Ha estat traduït a diverses llengües i abundantament antologat, a més de ser traductor d'autors com V. A. Estellés, Vito Cavallari, Bertold Brecht o Claes Andersson, entre altres. En el present llibre, Granell aplega una cinquantena de poemes (bàsicament la seua producció per a adults des del 1999) dividits en cinc parts: *Poemes del caminant*, *Galeria*, *Mentre el camí*, *In memoriam* i *Quadern de camp*, que tot i el seu caràcter fragmentari –alguna de les parts ja fou publicada en acurada edició de bibliòfil– provoquen una sensació unitària, de veu reconeixible i pròpia amb què el poeta recupera els seus temes propis, cars, que l'han acompanyat. Granell va un pas més enllà en la recerca de solucions noves a les preocupacions de sempre, amb una diversificació d'estils, de respostes a l'estímul amb una evident preocupació per no repetir-se. En la primera part, els *Poemes del caminant*, d'un caràcter breu, quasi epigramàtic, realitza «una indagació sobre el món i sobre un mateix», en paraules ja dites per Enric Sòria, amb un to fosc, dur, tot i que amb rares concessions als moments escassos de felicitat. En *Galeria* segueix amb el to anterior, però amb poemes més llargs i on concreta la particular filosofia

que implica la seua visió del món. *Mentre el camí* pren la metàfora de la vida –justament la que acaba amb el fossar i la mort– per a reflexionar sobre el sentit d'esta. Possiblement siga *In memoriam* la part de l'obra que més responga al vessant social i compromès del poeta; ací trobarem peces absolutament memorables com *Fossa oberta*, *Còndor* (sobre la sinistra repressió xilena, símbol també de totes les repressions) o *Mediterrani*. Finalment, *Quadern de camp* recull l'impacte que diversos viatges han causat en l'autor, sempre, però, trobant lluny allò que portem a dintre nostre, com a esperons per a una reflexió que ens ha calgut cercar a fora nostre però que l'hem portada al nostre interior. Fet i fet, veiem en el present llibre, amb el seu caràcter adventici que a primera vista podria semblar un obstacle, el gran poeta, el colpidor poeta que és Marc Granell: d'expressió encertada com una sageta, i sageta de foc. L'últim poema de l'obra, però, és una porta oberta: justament és titulat *Sequer* i adreçat al seu germà, on potser és anunciada una nova o renovada línia d'escriptura de la recuperació de la memòria, d'una intimitat amb la història d'un mateix. Sense cap dubte, *Tard o d'hora* és un llibre dels que hom incorpora al repertori imprescindible i que no són fàcilment oblidats.

Alexandre Navarro

L'escriptura nua de Montserrat Abelló

Després d'*Al cor de les paraules. Obra poètica 1963-2002* (Proa, 2002), que reünix els set volums de poesia publicats entre estos anys, Montserrat Abelló retorna amb un poemari breu on vellesa, absència i mort no eclipsen un amor immens a la vida.

MEMÒRIA DE TU I DE MI

MONTSERRAT ABELLÓ

PRÒLEG DE FELIU FORMOSA

COL·LECCIÓ «EDICIONS DE LA GUERRA, POESIA» 59

64 PÀGINES

EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2006

Si en algun tret coincidixen aquells que han descrit la poesia de Montserrat Abelló (Tarragona, 1918), és en la nuesa dels seus versos, aquell expressar-se «sense luxes» de què parlava Gabriel Ferrater i que recorda Feliu Formosa en el pròleg de *Memòria de tu i de mi*; una poesia «despullada de tota retòrica, tan senzilla i complexa com ho és la vida», deia ja Marta Pessarrodona en el text que obria *Vida diària / Paraules no dites* (La Sal, Edicions de les Dones, Barcelona, 1981), segon llibre d'Abelló. Han passat més de quaranta anys des del primer poemari, *Vida diària* (Joaquim Horta, Editor, 1963), i continuen vigents les paraules de Joan Oliver per a aquella ocasió: «La màgia d'aquests petits poemes és transparent, l'estil econòmic. Però no són pas paraules fredes, eixutes. El corrent és d'aigua viva i castigada o de vi calent. Hi ha l'anhel d'una aproximació al nervi mateix de la vida, a les arrels i les branques».

De l'existència –difícil, dolorosa i, tanmateix, profundament estimada– també ens en parla ara Abelló en estos poemes nous, els primers després de publicar *Al cor de les paraules. Obra poètica 1963-2002* (Proa, Barcelona, 2002), que reuneix els set volums de poesia de l'autora apareguts entre l'any 1963 fins a l'any 2002, a més d'un recull inèdit i una mostra de les seues traduccions: Margaret Atwood, Anne Sexton, i Sylvia Plath, entre altres autores.

Diversos motius travessen «Enllà de tot somni», primera part de *Memòria de tu i de mi*: solitud, vellesa, desolació i, tanmateix i alhora, l'immens desig de viure, un anhel perenne, malgrat les renúncies i pèrdues, inexorables, del pas del temps, o l'estranyesa del cos propi –«un vell pergami»–, i l'allunyament del que ha estat un mateix: «I llavors, amb un deix / de tristesa, copses / com lentament, / de tu / has començat a / desaprendre't». En la segona part, «Records dins l'ombra», la mort hi és present, n'és el tema central: l'absència de l'ésser estimat, de l'amic i amant. I de nou, tanmateix, «visc amb força / cada cop més / el do de ser / sense recança».

A pesar de mancances, ferides obertes i decepcions, la veu poètica es manté lúcida, serena: «Sols em tinc / a mi ma-

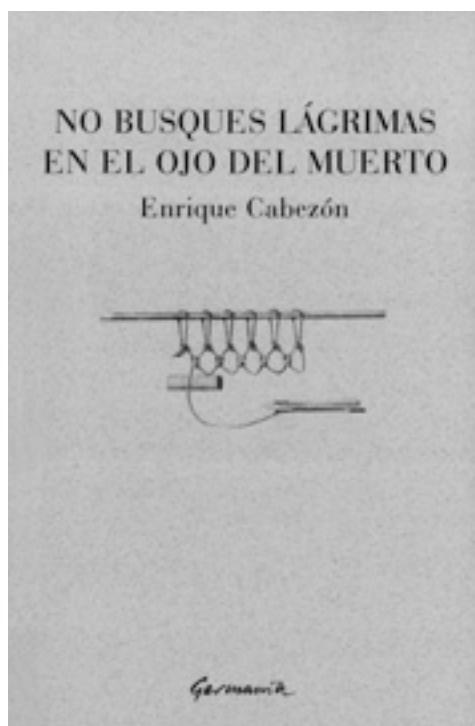
teixa. // Tot el que tenia / s'ha dissolt / dins la nit / més fosca. // Impàvida ho contemplo. // I / no ploro». Hi ha una certa consciència compromesa –la guerra, la fam i la misèria–, però sobretot hi ha la comunió amb la vida, la certesa, el privilegi de formar-ne part: «I aquest sentir com tot / batega al voltant meu. / I fos una altra part de mi». Una vitalitat pregona que supera la por de viure –la guerra, l'exili– i de morir.

Arantxa Bea

Elogio de la intertextualidad

Enrique Cabezón (Logroño 1976) es autor de los poemarios *Territorio de Ceniza* (2003), *El lenguaje de las serpientes* (2005) y *Dios cabalga los lomos de las muchachas* (2005). En su faceta de dibujante ha ilustrado *Cementerio de las horas* (2004). Con *No busques lágrimas en el ojo del muerto* nos descubre un lenguaje deudor de sus lecturas y abierto a lo contemporáneo.

NO BUSQUES LÁGRIMAS EN EL OJO DEL MUERTO

ENRIQUE CABEZÓN

124 PÁGINAS

GERMANIA, ALZIRA, 2006

Este libro constituye un elogio del poso literario, un paisaje tras la lectura que salta a la palestra cromática del poeta para enriquecer su verbo. No en vano, del libro que pregona que en el principio fue la Nada y tras la Creación la palabra se hizo carne es de donde proceden buena parte de las citas que encienden la mecha de los poemas de Enrique Cabezón. *No busques lágrimas en el ojo del muerto* se estructura en tres partes. La primera, «Los labios de la herida», está formada por una veintena de poemas encabezados por citas bíblicas y encadenados por la repetición del último verso del poema precedente. Se rinde culto a la intertextualidad y se ve la vida como una biblioteca cuyas palabras heridas tienen mucho que decir en su lamento. Las voces ajenas, a veces marcadas tipográficamente en cursiva, habrán de ser digeridas como un «forraje para nuestros molares bovinos», huyendo de lo circunstancial,

constatando la sensación enfermiza de un fracaso que sobrevuela la decepción heredada de las falsas promesas. Y, sin embargo, flota la esperanza de «escribir poemas como comprar el pan / esperando que nutran y alimenten / que puedan sobrevivir al reflejo estigio». Los poemas se suceden como mensajes sedientos que buscan una fuente nutricia en la que alimentarse, pero habrán de luchar con la torpeza del cazador que no consigue cobrar la pieza, el trofeo, la salvación, pues las palabras también son engañosas, incluso para quien miente a sabiendas para sacar provecho de ellas. El espejo en el que uno se mira no siempre le devuelve la imagen que espera ver y el deseo se descalabra en el precipicio de la frustración. Por eso hay que seguir indagando, «dibujando caracteres para descubrir el carácter de uno mismo». Es decir, la escritura encierra el conocimiento. Y en este proceso hay que luchar contra el olvido buscando la solución en los poemas, los «crímenes» que pide la palabra para encarnar su contenido.

La segunda parte, «Dar pan al perro ajeno», es una mirada triple en la que se invita a aprender de ciertas «virtudes» animales: buscar, encontrar, enterrar, defenderse: vivir. Lo animal conviene asimilarse como parte esencial de la materia pensante que se deshilvana entre la realidad y el deseo. Pero el adagio encierra la certeza de lo inútil y de ahí que

convenga decantarse por un enfoque atinado que huya de la maldad de las palabras. Sin nombrar la *Biblia*, en este apartado está plenamente presente y parece deducirse la cita que advierte sobre los falsos profetas en los «alfabetos para el conflicto».

Y la tercera parte, la que da título al libro, es una cuenta atrás que recalca en la memoria, en los recuerdos, en el pasado sobre el que se edifican las vidas mientras se beben «las aguas turbias de los versos» condenadas a la deriva. Existe en esta parte final un préstamo de erotismo que apuntala un deseo truncado, como también ocurre con la amistad no correspondida. Lo erótico se vehicula por dos caminos, el natural y propio del encuentro sexual y, por otra parte, el que merodea la realidad sin tocarla, sólo seduciendo las palabras. «La poesía se encuentra caminando junto a la lengua», afirma, y de ahí la invitación a la experimentación que luego habrá de traducirse en palabras, «que no caiga en tierra yerma». Al final, un desencanto quevedesco eleva un regusto que sabe a quien se ve condenado a bregar para rehuir una derrota segura. Mientras, Enrique Cabezón, derrota hacia lo hermenéutico y confirma que habrá que meterse en todos los rincones persiguiendo el color, tal vez engañoso, de las palabras.

Pasqual Mas

La poesia essencial

El poeta torna a la Comarca. Recorda o descobrix, commogut, que la Cultura, allò que va aprendre des que se'n va anar, civilització o mite, també existix i ha deixat rastre a la Comarca —«Van Gogh passa devora, camí del ple migjorn»—. *La dansa de les hores*, llibre de maduresa.

LA DANSA DE LES HORES

ANTONI FERRER

COL·LECCIÓ «POESIA» 7

64 PÀGINES

PERIFÈRIC EDICIONS, CATARROJA, 2006

«Plou i fa sol», així comença el bell poemari d'Antoni Ferrer, (L'Alcúdia de Crespins, La Costera, 1943), per confessar-nos, en acabant, que «De sobte, tot s'encén. No-res transfigurat». Entre la primera i l'última estació, el retorn. La Comarca com a punt de vista, finestra per a mirar el món, contra-mítica. El poeta abasta la majoria d'edat quan dialoga amb el País de la Infància. Un poeta no arriba a ser-ho fins que no té la capacitat d'escriure amb esta tendresa diàfana —«Poqueta nit. Per l'ombra, s'acosta el tren de Xàtiva./ Udola el fuig-que-et-xafe el llop de gola fosca./ S'amaguen entre els liles les serres de Montesa./ La mà de l'avi, sàvia, la meua m'arrecera». Tocar la infància? —«Ferrada, pedra tosca, sabó, fregall, tovalla»—. Atmosfera recuperada —«Agost. Fira de Xàtiva. Les tres de la vesprada». Cicatriu antiga —«menstrals del paper i de la pena». Desig antic que es canta —«Volia, per la fira, un

tren groguet de llanda». Hi ha una edat que els somnis no han estat bandejats per la por de la vigília, tot sembla a l'abast de la mà, només anomenar-ho; i eixa imminència de la fortuna cobejada, en forma de pèrdua, ens acompanyarà sempre —«Costava quatre duros un destructor de fusta».

El llibre descriu un paral·lelisme: davall de la terra i dins del poeta fructifica la identitat, només calia despertar-la —«dins l'ànima dormen les hores més intactes»—. No envellix el paisatge, sinó la mirada. No ho sabia encara, el xiquet que esperava, en les terres de l'avi, la tanda nocturna del reg; terroritzava dormir-se i que l'aigua, com oportunitat malbaratada, passara de llarg. Quan canviar d'escola era com canviar de país. Qui ens conhortarà, després de tastar la mel de la infància? Redimix o condemna, nomenar el record? —«El vent em talla els llavis»—. L'epicentre vital del poeta coincidix amb la geografia sonora de la Comarca —cova de la Mà Negra, cova del Corral de Molina, penya del Moro, castell de Xàtiva, el Xúquer, el Cànyoles, Serra Grossa, l'Olleria, les Alcuses—, i aleshores el seu patrimoni sentimental esdevé complexitat col·lectiva.

Quan entra el poeta en el Bosquet de Moixent, hi ha un xiquet que li allar-

ga la mà. Fa temps que l'esperava —«Les terres, blanques. Negres, els pins i les alzines./ De boira baixa grises, les llomes i fondàries./ El món, parat encara. La llum, inofensiva./ T'has de plantar la tenda damunt i l'espill de l'aigua».

Voltant este territori sentimental fet de camins, camps, castells, fires, trens, carros, coves i muntanyes, una altra dimensió del pas del temps, la cruïlla de civilitzacions, la guerra, els antics greuges (li explica a Felip V el motiu de restar cap per avall: «Que, quan t'arribe l'hora, confongues cel i infern»).

El poeta rescata per al seu fill, per a nosaltres, esta guia espiritual —perquè «els segles desmuntaren les paraules»—. Som també els llocs que estimem.

Miquel Martínez

